

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

De Divina Psalmodia, Ejusque Causis, Mysteriis, Et Disciplinis, deque variis Ritibus omnium Ecclesiarum in psallendis Divinis Officiis, Tractatus, Historicvs, Symbolicvs, Asceticvs. Sive Psallentis Ecclesiae Harmonia - Opus novum, & curiosum, ac multiplici eruditione illustratum ... Operum ...

Bona, Giovanni

Parisiis, 1678

§. 8. Quae sint impedimenta devotionis. Interioris, & exterioris hominis pugra, & humanae calamitatis deploratio. Oratio ad impetrandam gratiam devotionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9929

Nam quæ virtus coronam, quod opus laudem meretur, si desit perseverantia? Dicam omnibus, quod suis Januensibus scripsit (f) Bernardus. Absque perseverantia, nec qui pugna victoriam, nec palmam victor consequitur. Vigor virium, virtutum consummatio est, nutritrix ad meritum, mediatrix ad præmium. Soror est patientiæ, constantiæ filia, amica pacis, amicitiarum nodus, unanimiæ vinculum, propugnaculum sanctitatis. Tolle perseverantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo. Denique non qui cœperit, sed qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit. Hæc ferè sunt, quæ devotionem in nobis gignunt, & conservant: sed eandem multa quoque sunt, quæ impediunt, & extinguunt, de quibus consequenter agendum est.

§. VIII.

Quæ sint impedimenta devotionis. Interioris, & exterioris hominis pugna, & humane calamitatis deploratio. Oratio ad impetrandam gratiam devotionis.

I. **P**rimum devotionis impedimentum, sunt peccata venialia, quia, ut (a) Laurentius Justinianus docet, prius vita commendabilis habenda est, deinde devotio. Minuunt siquid in veniales culpæ charitatis fervorem, obscurant conscientiæ lumen, contristant Spiritum sanctum.

Secundum ex conscientia scrupulosa oritur, gignit enim inconstantiam animi, mentis perturbationem, nebulas intellectus, cordis inquietudinem, omnemque devotionis suavitatem confundit.

Tertium ex cordis amaritudine nascitur, quæ fontem dulcedinis exsiccat, charitatis unitatem scindit, hostis est concordiæ, inimica pacis, nutritrix contentionum.

f. Bern. epist. 129. a Laur. Just. de disc. mon. convers. c. 19.

Quartum impedimentum præstant externæ consolationes: nec enim cœleste manna datum est Israeli, nisi postquam defecit farina Ægypti. Præoccupatum nempe sæcularibus recreationibus animum delectatio sancta declinat, nec misceri possunt vera vanis æterna caducis, ut iis pariter delectemur, quæ sursum sunt, & quæ super terram.

Quintum è curis superfluis oriri eloquentissimus (b) Justinianus testatur: nam cum animus per multa distenditur, utique minus in se validus est. Non enim interioribus, exterioribusque vacare perfectè potest; sed nec cuiquam intendere valet operi, nisi applicet affectum. Cum autem superflua cura animus occupatur, proculdubio diaboli laqueis captivus tenetur.

Sextum è nimio sciendi appetitu, & continua intellectus occupatione in studiis speculativis procedit. Nam qui ardentius theoreticis scientiis incumbunt, ferè semper sunt aridi, distracti, indevoti, ambulantes in mirabilibus super se, nihilque aliud animo revolventes, quam controversias, syllogismos, sophismata, nugas, tricas, aporias. Non tamen dico, ut verbis utar (c) Bernardi, contemnendam, aut negligendam scientiam litterarum, quæ ornat animam, & erudit eam, & facit etiam ut alios possit erudire. Sed cognitio sui, & cognitio Dei oportet, & expedit, ut præcedant, in quibus summa salutis constituitur. Et vide, si non docebat hunc ordinem, qui dicebat, *Seminate vobis ad justitiam, metite spem vitam, & tunc demum illuminate vobis lumen scientiæ.* Ultimam posuit scientiam, tanquam picturam, quæ statum habere nequeat super inane: & ided illa duo præmisit, & subjecit illi, tanquam si solidum aliquid picturæ substerneret. Securus jam intendam scientiæ, si vitæ prius securitatem accepero. Hæc Bernardus.

† Idem de casto Verbi connubio cap. 16. c. Bern. serm. 37. in Cant.

Septimum malefana curiositas producit, quæ multiplex est. Quidam enim disquisitores ingeniosi semper in malum aliorum indagare negotia, mores observare solent, unde detractiones, suspensiones, malevolentia, inquietudines generantur, quibus pax cordis amittitur, turbatur serenitas mentis, & perpetuis quibusdam fluctibus concutitur animus, & in varias partes agitur. Alii inutilium librorum lectione dissipant spiritum, portentosis Poëtarum figmentis, profanis Ethnicorum historiis, confictis Heroum certaminibus, propudiosis Amadisiorum adinventionibus, aliisque similibus otiosorum pabulis pascentes animum, quæ res, vix dici potest, quanti sit detrimenti his, qui vitam spiritualem profitentur. Alii denique in vestibus, aedificiis, supellectili, & superfluis ornamentis curiositatem sectantur, non sine gravi spiritus dispendio, dum fel draconum, & venenum aspidum, vino sancti Spiritus dulciori super mel & favum, insipienter præponunt.

Octavum impedimentum obijciunt sibi nonnulli, qui gratiam devotionis jam habitam nulla cura, vel diligentia custodiunt. Non sic sponsa, non sic: nam invento Dilecto, (*d*) *Inveni, inquit, quem diligit anima mea, tenui eum nec dimittam.* Tenetur autem sponsus cordis custodia, orationis instantia, & nunquam interrupto devotionis fervore.

II. Nonum tandem impedimentum explicat qui dicit, (*e*) *Sentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae, & captivantem me in lege peccati.* Quandiu sumus in hac vita, caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem: quæ quidem lucta cum sit perpetua, distrahit animum, & peccati vinculis quasi captivum religans, non sinit eum jugiter rebus divinis inhærere. Sic duplex in nobis homo reperitur, interior, & exterior. Interior gratia Dei

d Cant. 3. 4. e Rom. 7. 23.

plenus, præditus charitate, spiritu imbutus conver-
 tur in cælis, suavi pace perfruitur, bonis operibus fœ-
 cundatur nihil in conscientia fœdum, nihil in inten-
 tione admittit obliquum: ad spiritualia exercitia
 promptus, hilaris ad orationem, patiens ad contume-
 lias, intrepidus in adversis, ad fratrum obsequia inde-
 fessus, austerus jejuniis, mutus silentio, nudus pauper-
 tate, simplicitate rectus, niveus innocentia, ardens
 amore, & per devotum affectum divino beneplacito
 semper subjectus. Homo exterior venundatus sub pec-
 cato, non percipiens quæ sunt spiritus Dei, amicus
 mundi, inimicus Christi, oneratus sceleribus, vitiis
 irretitus, oculos suos statuit declinare in terram, ter-
 ram comedens, terram diligens, terræ adhærens omni-
 bus diebus vitæ suæ. Adversus istum si quis Christi est,
 armare se debet zelo vindictæ, & clamare cum Prophe-
 ta, (f) *Ecce homo, qui non posuit Deum adiutorem suum,*
sed speravit in multitudine divitiarum suarum, & preva-
luit in vanitate sua. Crucifigatur homo iste, reus est
 mortis, pereat, pereat qui nostrum quærit interitum:
 destruatur corpus peccati, ut ultra ei non serviamus,
 sed tentanti concupiscentiæ resistentes, interioris ho-
 minis vitam ferventis animi devotione renovemus.

III. Sed heu me miserum, & infelicem! Quis me
 liberabit de corpore mortis hujus? Quis in tam duro
 certamine docebit manus meas ad prælium, & digitos
 meos ad bellum? Quis dabit animæ meæ virtutem,
 ut inimicum domesticum, adversarium propinquum,
 carnem peccatricem, & insurgentem in se supplan-
 tet subtus se, & confringat donec deficiat? Quis in-
 quam, poterit solvere vincula captivitatis meæ, nisi tu,
 qui solus es, Domine Deus, pater vitæ meæ, forti-
 tudo mea, & refugium meum? Obsecro te igitur per
 Jesum Christum Filium tuum, virum dexteræ tuæ, Fi-
 lium hominis, quem confirmasti tibi, attende mihi,

f Psal. 52.

& exaudi me clamantem de profundo, & misericordia tua exaudiat desiderium meum. Erravi sicut ovis quæ perierat, & derelicto te fonte aquæ vivæ, fodi mihi cisternas dissipatas, quæ aquas internæ devotionis continere non valent. Nunquid non meliores sunt fontes Salvatoris omnibus aquis Ægypti? & calix tuus inebrians, quam præclarus est! (Ego tamen viam carnis ingressus sum, ut biberem aquam fluvii, quæ sitientem animam refocillare nunquam potuit: species enim creaturarum decepit me, & post eas ambulans, exterioris hominis hortamenta sequutus, fontes pietatis, venas devotionis in me ipso siccavi. Et ecce anima mea sicut terra sine aqua tibi. Jam perversitatis meæ pœnas acerbissimas luo. Invasit enim me languor animi, hebetudo mentis, inertia spiritus. (g)

Exitiosa caro, Belial tenebrosa procella;

Exitiosa caro, qua fluit omne scelus.

Cœnum, massa gravis plumbi, limosa catena;

Bellua pugnaci prodita materia.

Pestifer æstus, heræque tuæ vinculum, atque sepulchrum

Formæ, quæ supera venit ab arce mihi.

Non sine causa dictum est de te, quod interficis diligentes te. Nam dum te foveo, dum te nutrio, dum scelerata tua desideria perficio, vita mea Dominus meus declinavit in ira à servo suo: & idèd appropinquavi usque ad portas mortis, & paulominus habitavit in inferno anima mea. Hinc ista sterilitas animæ, & devotionis inopia, quam patior. Aruit sicut testa virtus mea, factum est cor meum sicut saxum durissimum; nec Psalmus sa. i., nec orare delectat, ad vigilias somnolentus, ad fabulas vigil præceptus ad iram, tardus ad patientiam, gulæ indulgens, & linguæ, segnis ad pietatem, nec compungi ad lacrymas queo, nec solitas meditationes invenio. In tantis miseriis constitutus, quid faciam miser, ubi fugiam, nisi ad te

g Nazianzen. in Carmine adv. carnem.

Deus

Deus? Miserere mei, & resuscita me: ne derelinquas me sicut montem Gelboë maledictum, in quem nec ros, nec pluvia descendunt. Da mihi irriguum superius, & irriguum inferius, ut sint mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte. Da mihi fontem perspicuum, in quo laventur iniquitates meæ, & super nivem dealbetur anima mea. Loquere ad petram cordis mei, & percutite virga virtutis tuæ, & fluent aquæ compunctionis & inebriabor ab ubertate domus tuæ. Hujus aquæ salutaris recreatus aspergine, dilatato corde viam mandatorum tuorum currere incipiam, frequentius orabo, meditabor attentius, donec ad montes excelsos perveniam, in quibus aquæ sunt salubriores, aquæ nimirum Divinitatis, in cujus contemplatione requiescam in sæcula sæculorum.

METRUM XLIX.

Absiste vulgus: cælicos nunc me decet
Pangere versiculos,
Amore percussum gravi.

Amore nempe, p̄na qui semper novo
Vulnere corda secat,
Mucrone divo seviens.

Nam cor potentem armatus ille dexteram
Cuspide, & igne ferit,
Hæretque telum vulneri.

O astuans incendium, ô fervens rogos,
Siccine corda cremas,
Nec ulla speratur salus?

Vt sole nix tabescit, ut cere solet
Solvere flamma globum:
Sic mens calore absumitur.

Vivensque morte occumbo, & expers sensuum
Vivo in amore miser,
Dum pectus ustum liquitur.

Aaa

Ah! nulla amoris asperum vulnus potest

Docta fovere manus

Sævum dolorem leniens.

Tanti est amoris ignis, ut ejus faces,

Nec maris unda queat,

Nec ulla vis extinguere,

Vicisti amor, jam quæ jactis ferociter.

Igneæ tela, pati

Cor penè mortuum nequit.

Sed vulnera me amans Amor, mihi in tuæ

Vulnere vita manet,

Si amore me sinas mori.

IV. Sat dictum de psallendi disciplina. Poteram quidem multa adjicere, quæ proximæ attentionis, ac devotioris, & usum eorum, quæ hæc hactenus dicta sunt clarius explicarent. Sed hæc satius existimavi in alium librum rejicere, quo doceo, quæ ratione omnes humanæ actiones sint obeundæ. Interim quod hic prætermisum est, inveniet pius lector in Roseto exercitiorum spiritualium Joannis Mauburni, in Psalterio decachordo Joannis Michaëlis Constantiensis, in Joannis Gersonis libro de Canticis, & super *Magnificat*, & in Alphabeto Divini amoris, quod tamen non est Gersonis, sed Joannis Nyder, itemque Epistola 37. Joannis Lanspergii, atque in aliis spiritualibus opusculis scriptorum recentiorum, quæ omnium manibus teruntur. Omitto Chiropsalteria, Cantichorda & alia hujusmodi exercitia, quæ vix possunt ab infirmioribus exerceri sine capitis offensione, ob continuam & nunquam interruptam attentionem ad signorum distinctiones, quam requirunt. Joan. (b) Cassianus formalem attentionem præ cæteris commendat his verbis. Monachus psallens omnes Psalmorum affectus in se recipiens, ita incipiet decantare, ut eos non tanquam à Propheta compositos, sed velut à se editos,

b Cass. coll. 10. cap. 11.

quasi orationem propriam profunda cordis compunctione depromat; vel certè ad suam personam æstimet eos fuisse directos, eorumque sententias, non tunc tantummodo per Prophetam, aut in Propheta fuisse completas, sed in se quotidie geri, implerique cognoscatur. Eundem namque recipientes cordis affectum, quo quisque decantatus, vel conseriptus est Psalmus, velut auctores ejus facti, præcedimus magis intellectum ipsius, quam sequemur. Ad eandem hortatur (i) August. dicens: Si orat Psalmus, orate, si gemit, gemitte, & si gratulatur, gaudete, & si sperat, sperate, & si timet, timete: Omnia enim, quæ hic conscripta sunt, speculum nostrum sunt.

CAPUT XX.

De variis Sanctorum exemplis ad Divinum Officium pertinentibus.

§. I.

Exemplorum magnam esse vim ad vitam rectè instituendam.

I. **H**ACTENUS Divinæ Psalmodiæ originem, causas, partes, & disciplinam rudi penicillo malus pictor delineavi: Et quod operis initio non aulus fuisset me præstaturum polliceri, Deo vires subministrante, ipsaque materia uberius quotidie crescente, ipse quoque liber in hanc magnitudinem sensim excrevit. At super sunt nè alia? imò verò, nec finis erit, si quæcunque curiosæ indaginis perscrutatione ad hanc rem spectantia adinveni, studiosè libeat amplecti. Sed cæteris omissis sola nobis restant Sanctorum exempla

i Aug. in psal. 30. cons. 3.